

Sygn. akt I ZO 101/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej **W. Ż.** - sędziego Sądu Okręgowego w K. po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu 10 lutego 2023 r. wniosku obrońcy sędziego W. Ż. – adw. P. G. z 29 grudnia 2022 r. w przedmiocie wyłączenia SSN Krzysztofa Wiaka od rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności, który został zarejestrowany pod sygn. akt I ZB 20/22,

postanowił:

oddalić wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka od rozpoznania sprawy I ZB 20/22.

## UZASADNIENIE

Pismem z 29 grudnia 2022 r. adw. P. G. – obrońca sędziego W. Ż. wniósł o wyłączenie SSN Krzysztofa Wiaka od rozpoznania wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności. Jako podstawę wniosku przywołał treść przepisu art. 40 § 1 ust. 1 k.p.k. oraz art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych UE w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Jako przyczynę złożenia wniosku obrońca sędziego W. Ż. wskazał, że nie kwestionuje niezależności wewnętrznej sędziego Krzysztofa Wiaka, gdyż nie występują żadne, znane mu okoliczności, które uprawniałyby do takiego twierdzenia. Wnioskodawca wskazał jednocześnie, że z uwagi na systemowe nieprawidłowości związane z organizacją sądownictwa powszechnego i Sądu Najwyższego w Polsce, istnieją w tej sprawie okoliczności mogące wywołać u

zewnątrznego, obiektywnego odbiorcy uzasadnione wątpliwości co do niezależności sędziego Krzysztofa Wiaka. W ocenie wnioskodawcy okoliczności wskazane we wniosku o zbadanie niezależności i niezawisłości SSN Marka Motuka, w szczególności dotyczące jego powołania na stanowisko sędziego przy udziale organu ukształtowanego ustawą z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, wskazujące na niespełnienie wymogów niezależności i bezstronności, są tożsame również w przypadku SSN Krzysztofa Wiaka, który został powołany przy udziale tego organu. Wnioskodawca podkreślił, że wzięcie przez SSN Krzysztofa Wiaka udziału w konkursie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, pomimo kolejnych orzeczeń sądów krajowych i międzynarodowych, z których wynikało, że orzekanie przez osoby, w których powołaniu na urząd sędziego brał udział organ powołany ustawą o KRS z 2017 r., narusza gwarancje rozpatrzenia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd powołany na mocy ustawy. Wnioskodawca za prowadzące do powstania uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności SSN Krzysztofa Wiaka uznał ponadto odebranie przez niego nominacji sędziowskiej, przystąpienie do wykonywania obowiązków w Sądzie Najwyższym oraz kontynuowanie ich sprawowania pomimo kolejnych orzeczeń wskazujących na naruszenie gwarancji rozpatrzenia sprawy przez niezawisły sąd. Wnioskodawca podniósł dodatkowo, że dotychczasowe, prezentowane publicznie stanowisko W.Ż. co do zmian w polskim sądownictwie, roli organu ukształtowanego ustawą o KRS z 2017 r. i okoliczności sprawy, uzasadniają stwierdzenie nienależytej obsady sądu (wniosek k. 3-10; k. 125-128v).

W wykonaniu zarządzenia Sędziego sprawozdawcy z 26 stycznia 2023 r., SSN Krzysztof Wiak, po zapoznaniu się z okolicznościami przytoczonymi w uzasadnieniu wniosku obrońcy sędziego W. Ż., wskazał w piśmie z 7 lutego 2023 r., że nie stwierdza podstaw do uwzględnienia wniosku o wyłączenie jego osoby od orzekania w sprawie I ZB 20/22. W uzasadnieniu podkreślił, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego stronie nie przysługuje wniosek o wyłączenie sędziego wyznaczonego do rozpoznania wniosku o wyłączenie innego sędziego. Nadmienił, że dla określenia podstaw normatywnych wniosku o wyłączenie sędziego, istotne znaczenie ma wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4

marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, zgodnie z którym art. 41 § 1 k.p.k. utracił moc w zakresie, w jakim dopuszczał rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Odnosząc się do zarzutu niewłaściwie wybranego składu Krajowej Rady Sądownictwa, przywołał treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 25 marca 2019 r., zgodnie z którym potwierdzona została zgodność art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP regulacji ustawowej powierzającej sejmowi wybór sędziów zasiadających w KRS. Natomiast co do powoływania się wnioskodawcy na tezy uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., wskazał, że uchwała ta przestała obowiązywać i utraciła walor normatywny, zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20). Sędzia Krzysztof Wiak podkreślił, że obowiązek i przywilej wymierzania sprawiedliwości przez sędziego powołanego na urząd przez Prezydenta RP znajduje swoje podstawy w trwałości i niepodważalności aktu prezydenckiego powołania. Odnosząc się do zarzutu podjęcia przez niego czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym, powołał się na wyrok TSUE z 15 lipca 2021, sygn. akt C-791/19 pkt 137, wskazujący, że poważnym i całkowicie niewybaczalnym zachowaniem ze strony sędziów jest m. in. odmowa wymiaru sprawiedliwości, gdyż jako depozytariusze funkcji orzeczniczych sędziowie mają za zadanie orzekać w sporach poddawanych im pod rozstrzygnięcie przez jednostki (odpowieź na wniosek o wyłączenie sędziego k. 192-195).

#### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. oraz art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. nie jest zasadny.

Podstawy wyłączenia sędziego są ściśle określone w ustawie. Zarówno art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., jak i art. 41 § 1 k.p.k. nie stanowią zasadnej podstawy wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka.

Treść przepisu art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. wskazuje, że *sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio*. Sprawa o sygn. akt I ZB 20/22 dotyczy wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Motuka wymogów niezawisłości i bezstronności. Sędzia Krzysztof Wiak nie jest zatem w sposób oczywisty osobą, której bezpośrednio dotyczy sprawa I ZB

20/22, w związku z czym art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. nie ma zastosowania w niniejszej sprawie.

Również art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. nie jest zasadną podstawą wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka.

Rzecz w tym, że art. 41 § 1 k.p.k. dotyczy względnej a nie bezwzględnej podstawy wyłączenia, bowiem sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie (*iudex suspectus*).

Chodzi więc o relację w sprawie głównej, a nie w sprawie ustrojowej (konstytucyjnej).

Sprawa dotyczy tzw. testu niezawisłości sędziego. Sędzia SN Krzysztof Wiak nie został wylosowany do rozpoznania sprawy sędziego SO W. Ż., a tylko do zbadania wymogów niezawisłości i bezstronności przez sędziego SN Marka Motuka.

W sprawie testu niezawisłości sędziego ustawa z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym stanowi, że stosuje się „*odpowiednio przepisy o zażaleniu obowiązujące w postępowaniu, którego wniosek dotyczy*” – art. 29 § 24 ustawy. Jednak art. 10 tej ustawy pozwala na stosowanie przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, dlatego na podstawie art. 128 tej ostatniej ustawy stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

Podkreśla się to dla wskazania, że w takiej konfiguracji w postępowaniu wpadkowym, czyli dotyczącym tzw. testu niezawisłości sędziego, stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego wylosowanego do rozpoznania tego testu jest odpowiednie a nie bezpośrednie. Jest to zgodne z powyższym stwierdzeniem, że sędzia SN Krzysztof Wiak nie został wyznaczony do rozpoznania sprawy głównej.

Odwołanie się w takiej sytuacji we wniosku o wyłączenie sędziego do art. 41 § 1 k.p.k. nie jest zasadne, gdyż regulacja ta obejmuje sędziego rozpoznającego sprawę karną i jego relację w tej sprawie, czyli w sprawie głównej, a nie w sprawie ustrojowej (konstytucyjnej), dotyczącej tylko tzw. testu niezawisłości sędziego.

Nie można akceptować przeciwnej argumentacji wniosku, bowiem nie uwzględnia on ostatnich wyroków Trybunału Konstytucyjnego, w świetle których wniosek o wyłączenie sędziego SN Krzysztofa Wiaka nie jest zasadny.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.
2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.
3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygania przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczy art. 49 k.p.c., jednak pozwala stwierdzić, że przedstawiona w nim wykładnia prawa rozciąga się również na problem

stosowania art. 41 § 1 k.p.k. ze względu zbieżną podstawę oceny dopuszczalności wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek (*iudex suspectus*).

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznacza to, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21).

Ustawa stanowi, iż „*Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości*” – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji.